

Taiteilija Vitali Dobrinin on poissa

Vitali Fjodorovitsh Dobrinin siirtyi tuonilmaisesti 19. tammikuuta Kostamuksessa, sairastettuaan pitkään.

Vitali Dobrininin perhe oli juuri siirretty isän synnyinseudulta Akonlahdelta Uhtualle, kun Vitali syntyi jouluaattona 1954. Hän kävi Uhtualla suomenkielisen keskikoulun. Sen päätyttyä taiteen tekemisen palo vei hänet Petroskoin taideopistoon. Sitten armeija kutsui kahdeksi vuodeksi ja antoi koulutuksen erikoisjoukkoihin. Seuraavat vuodet kuuluivat Leningradin Hertzenin taidekorkeakoulussa, jossa Dobrinin sai klassisen taidekoulutuksen. Siihen sisältyi myös muotokuvamaalaus, mikä näkyy vahvasti hänen taiteessaan.

Valmistuttuaan Vitali palasi kotiseuduilleen Vienan Karjalaan. Kierreltyään vuosia pitkin karjalaiskyliä ja **Elias Lönnrotin** runonkeruureittejä vie tie Venehjärvelle, jonka taiteilija tunsikin henkiseksi kodikseen. Vitali asettui 200 vuotta sitten rakennettuun Hökkälän taloon, joka on vuosien saatossa nähnyt monenlaista eläjää, kuten Lesosten sukuun kuuluvat **Hökkä-Iivanan** ja **Hökkä-Petrin**. Myös suuri joukko kuuluisia karelianisteja, kuten **I. K. Inha**, **K. F. Karjalainen** ja **Ilmari Kianto**, on vierailut ja yöpynyt talossa.

Dobrinin sai Hökkälän talon käyttöönsä 1990-luvun alussa, kun lupasi pitää sen kunnossa. Talon kunto heikkeni vuosien saatossa ja niinpä Vitali luovutti Hökkälän takaisin kylän yhteiseen käyttöön runsaat kymmenen vuotta sitten sillä edellytyksellä, että siitä tehdään museo. Talo on sittemmin kunnostettu talkootöillä suomalaisen avustamana museoksi ja on valmis kestämään taas vuosia.

Vitali Dobrininilla oli tarkasti katsovat silmät ja lempeä, arvoituksellinen hymy.

Hökkälän kunnostaminen oli Dobrininille kohtalokasta, putoaminen talon katoilta vaurioitti hänen olkapäätänsä niin, että se hankaloitti maalaamista. Moni työ jäi kesken. Ajatuksissa oli valmiina vielä monia aiheita.

Vitali Dobrininille vienankarjalaisuus siirtyi verenperintönä. Aiheensa hän sai Vienan Karjalasta, sen kulttuurista ja perinteistä. Oman Karjalan kansan vaiheet ovat innoittaneet ja ravinneet hänen tuotantoaan. Taiteilija etsi töissään vastausta kipeisiin kysymyksiin ja pohti teoksissaan runokyllien autoitumista. Maalaukset kertovat karjalaisten kylien kohtaloista ja vianalaisesta

elämänmuodosta. Töistä heijastuu syvälinen sosiaalinen ja filosofinen sanoma.

Vitali Dobrininin luovuus purkautui maalauksiksi *Kalevalan* ja kalevalaisten runojen kautta. ”Minulta kesti monta vuotta kerätä rohkeutta maalata suoraan *Kalevalasta*. Niin monet suuret taiteilijat ovat jo ennen minua maallanneet *Kalevalasta* hyviä maalauksia, **Akseli Gallen-Kallela**, **Louis Sparr** ja monet muut. Ajattelin, että en uskalla lähteä samoille jäljille. Nyt kuitenkin uskon, että minunkin maalauksissani on jotain sellaista sanottavaa ja maalattavaa, jota ei ole ollut edeltäjäilläni.”

Dobrinin aloitti 1990-luvulla *Kalevalan* kuvitustyön. Värikylläisiin kuviin on

Lemminkäinen tuonen virrassa vuodelta 1997 kuvittaa vienankarjalankielistä *Kalevalaa*.

Venehjärven tsasounan männikön muisto vuodelta 1990 kuvaa taiteilijalle rakasta maisemaa. Dobrinin soitti mielellään tsasounan kelloja.

ikuistettu niin maailman synty kuin lukuisat eepoksen henkilöahmot, jotka ovat saaneet piirteitä niin vuokkiniemäläisistä kuin venehjärveläisistä. Kun Karjalan Sivistysseura julkaisi vuonna 2015 *Kalevalan vienankarjalaksi*, oli itsestään selvää, että se kuvitettaisiin Vitali Dobrininin taideteoksilla.

Se kuinka paljon Dobrininin teoksissa on ”kalevalaisen” historian myyttillistämistä, pyrkimystä ”alkuperäisyysyteen”, ”muinaissuomalaisuuteen” jääköön jokaisen itsensä arvioitavaksi. Kiinnostavalla tavalla niissä on samalla kertaa perinteinen ja moderni ote, paikoitellen se tuttuuden tunne, ”kalevalainen rekisteri”, jonka puitteissa suurin piirtein tiedämme, mistä on kyse, kun puhumme *Kalevalasta*, sammos-ta, Väinämöisestä tai Kullervosta.

Vitali ei itse ole ollut innokas kuviansa sanoin tulkitsemaan.

Dobrininia kiehtovia teemoja olivat vesi, naisen alastomuus, shamanismi, noitarummut, muinaiset symbolit ja tunnusmerkit, kalmismaiden maatuvat kropnit. Karjalaisten joutumista pois asuinsijoiltaan ja kylästään Dobrinin kuvasi muuttolintuteemalla.

Silmien kuvaajana Vitali Dobrinin oli erityisen taitava, jäljessä näkyy klassisen koulun tuoma taitavuus. Silmät pysäyttävät katsojan, niistä heijastuu viisaus, häijyys, ilkeikuruus.

Dobrininin taidetta leimaa voimallinen värien käyttö. Yleistyttiin on realistinen, siihen sekoittuvat luonnosta ja Karjalan kulttuurista nousevat ainekset. Henkilökuvat ovat ilmeikkäitä, Dobrininilla oli vahva karakterisointikyky. Taiteilijan monipuo-

lisuutta kuvaa myös se, että hän teki itse teostensa kehukset. Ne ovatkin usein merkittävä osa kuvaa.

Vitali on maallannut lukuisia muotokuvia urallaan, myös Suomessa. Yksi niistä on Karjalan Sivistysseuran kokoushuoneessa esillä oleva kunniapuheenjohtaja **Pentti Keynä** kuva, jossa hän istuu taustallaan kuohuva köngäs. Dobrinin onnistui taitavasti tuomaan muotokuvaan kuvaamansa henkilön elämänpäiriin.

”Tutustun ensin maalattavaan henkilöön jonkin aikaa ja sitten miettiään tuleeko muotokuvan maalaamisesta mitään,” kuvasi Dobrinin muotokuvaan liittyvää luomisprosessiaan.

Aikoinaan tämä omaperäinen taiteilija, lahjakas taideopetuksen järjestäjä perusti Kostamuksen kuvataidekoulun ja toimi pitkään sen rehtorina. Dobrinin työskenteli myös Suomessa, hän vietti vuosia Kuhmossa ja opetti eri puolilla maata kuvataidekouluissa ja -leireillä.

Taidekorkeakoulussa opiskeli Dobrinin aikoihin kolme nuorta miestä, kaksi karjalaista ja yksi inkeriläinen, **Juonon**.

Juonon ja Dobrinin löysivät koulusta puoliset, molemmat Siperiasta lähtöisin. **Larisa Dobrinina** on johtanut Kostamuksen taidekoulua Vitalin työskennellessä Suomessa sekä opettanut siellä. Taiteilijana hän keskittyi luonnon kuvaamiseen sekä uskonnollisiin teemoihin.

Dobrinin lukeutui Karjalan tasavallan tunnetuimpiin kuvataiteilijoihin. Hänet kutsuttiin vuonna 1980-luvulla Neuvostoliiton Taiteilijoiden liiton jäseneksi. Vuonna 2000 hän sai Karjalan ansioituneen kulttuurityöntekijän arvonimen ja hänet valittiin kahdesti vuoden parhaaksi karjalaiseksi Karjalan tasavallassa. Myös Suomessa hän sai tunnustusta. Kalevalaseura antoi hänelle vuonna 1989 ”nuoren taiteilijan” palkinnon.

Dobrininin taidetta on ollut esillä lukuisissa näyttelyissä kotimaan lisäksi myös Suomessa, Ruotsissa, Alankomaissa ja Ranskassa. Useissa taidemuseoissa, kuten Petroskoin taidemuseossa ja Tretjakovin galleriassa Moskovassa on pysyvästi hänen töitään.

Vitali Dobrininin käden jälki näkyy myös Itä-Karjalan lipussa. Alun perin Akseli Gallen-Kallelan Uhtuan hallitukselle 1920 suunnittelema lippu on Dobrininin nykymuotoonsa viimeistelemä. Hän määritteli tarkkaan viivojen leveydet ja täsmälliset värisävyt. Niistä musta kuvaa maata, vihreä metsää ja luontoa ja punainen verta sekä iloa.

Eeva-Kaisa Linna
Teksti
Tapani Kaukoniemi
Kuvat